

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och av 6 och 8 § i lagen om underhållsstöd samt till vissa lagändringar som har samband med en ändring av äktenskapslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i sjukförsäkringslagen och lagen om underhållsstöd. Dessutom föreslås ändringar i de bestämmelser som gäller samboförhållande och sambor i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, folkpensionslagen, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, lagen om allmänt bostadsbidrag och lagen om utkomststöd. Den huvudsakliga delen av de föreslagna ändringarna är en följd av den redan stadfästa lagändringen genom vilken bestämmelserna i äktenskapslagen blev könsneutrala.

Bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen föreslås bli ändrade så att en maka eller sambo av kvinnligt kön till barnets mor har rätt till föräldra- och faderskapspenning på samma grunder som en make eller sambo av manligt kön till barnets mor har. På makar som lever i registrerat parförhållande tillämpas i fortsättningen samma bestämmelser om föräldradagpenning som på äkta makar. För makar av samma kön som adopterar ett barn tillsammans föreslås rätt till en faderskapspenningsperiod.

Lagen om underhållsstöd föreslås bli ändrad så att ett hinder för att få underhållsstöd också är en situation där ett barn har fötts utanför ett äktenskap mellan en man och en kvinna och faderskapet för barnet inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut, men barnet har två underhållsskyldiga föräldrar.

Bestämmelserna om samboförhållande och sambor i lagstiftningen om social trygghet föreslås bli könsneutrala.

Propositionen syftar till att par av olika kön och par av samma kön ska ha en likvärdigare rätt till social trygghet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2017 samtidigt som den redan stadfästa ändringen av äktenskapslagen.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 NULÄGE	4
1.1 Föräldradagpenning	6
1.2 Underhållsstöd	7
1.3 Bestämmelser och tillämpningspraxis i fråga om samboförhållanden.....	8
<i>Bestämmelser som till ordalydelsen och tillämpningspraxisen är könsneutrala</i>	8
<i>Bestämmelser som är könsneutrala till sin ordalydelse men vars tillämpningspraxis</i>	
<i>inte är det</i>	9
<i>Barnbidrag</i>	9
<i>Stöd för hemvård och privat vård av barn</i>	9
<i>Specialvårdspenning</i>	10
<i>Militärunderstödslagen</i>	10
<i>Lagen om garantipension</i>	11
<i>Lagen om pension för lantbruksföretagare</i>	11
<i>Lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare</i>	11
<i>Lagen om avbytar-service för pälsdjursuppfödare</i>	12
<i>Lagen om vikariehjälp för renskötare</i>	12
<i>Bestämmelser vars ordalydelse inte är könsneutral</i>	13
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
2.1 Målsättning	13
2.2 De viktigaste förslagen.....	14
<i>Sjukförsäkringslagen</i>	14
<i>Lagen om underhållsstöd</i>	15
<i>Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet</i>	15
<i>Lagen om utkomstskydd för arbetslösa</i>	16
<i>Folkpensionslagen.....</i>	17
<i>Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare</i>	17
<i>Lagen om allmänt bostadsbidrag</i>	18
<i>Lagen om utkomststöd</i>	18
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	18
3.1 Ekonomiska konsekvenser	18
3.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	20
3.3 Samhälleliga konsekvenser	20
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	21
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	22
DETALJMOTIVERING	23
1 LAGFÖRSLAG	23
1.1 Sjukförsäkringslagen.....	23
1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde.....	23
9 kap. Föräldradagpenningar	23
1.2 Lagen om underhållsstöd	27
1.3 Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet	27
1.4 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	28
1 kap. Allmänna bestämmelser	28
1.5 Folkpensionslagen.....	28

RP 232/2016 rd

1.6	Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	28
1.7	Lagen om allmänt bostadsbidrag	28
1.8	Lagen om utkomststöd	28
2	IKRAFTTRÄDANDE	28
	LAGFÖRSLAG	30
	1. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	30
	2. Lag om ändring av 6 och 8 § i lagen om underhållsstöd	33
	3. Lag om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet	34
	4. Lag om ändring av 1 kap. 7 § i lagen om utkomtskydd för arbetslösa	35
	5. Lag om ändring av 5 § i folkpensionslagen	36
	6. Lag om ändring av 4 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	37
	7. Lag om ändring av 5 § i lagen om allmänt bostadsbidrag	38
	8. Lag om ändring av 3 § i lagen om utkomststöd	39
	BILAGA	40
	PARALLELLTEXTER	40
	1. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	40
	2. Lag om ändring av 6 och 8 § i lagen om underhållsstöd	46
	3. Lag om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet	48
	4. Lag om ändring av 1 kap. 7 § i lagen om utkomtskydd för arbetslösa	49
	5. Lag om ändring av 5 § i folkpensionslagen	50
	6. Lag om ändring av 4 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	51
	7. Lag om ändring av 5 § i lagen om allmänt bostadsbidrag	52
	8. Lag om ändring av 3 § i lagen om utkomststöd	53

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

I december 2014 godkände riksdagen en ändring (156/2015) av äktenskapslagen (234/1929) med stöd av vilken också personer av samma kön kan ingå äktenskap. Lagändringen baserade sig på ett medborgarinitiativ (MI 3/2013 rd). Ändringen gäller de bestämmelser i äktenskapslagen där termerna kvinna och man användes. Genom ändringen fick lagens 1 § 1 mom., 108 § 1 och 2 mom. samt 115 § 1 mom. en könsneutral ordalydelse. Lagen om ändring av äktenskapslagen träder i kraft den 1 mars 2017.

Enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) har registrering av ett partnerskap samma rättsverkningar som ingående av äktenskap och upplösning av ett registrerat partnerskap samma rättsverkningar som upplösning av äktenskap, om inte något annat föreskrivs. Dessutom tillämpas bestämmelser om äktenskap och make också på ett registrerat partnerskap och en registrerad partner, om inte något annat föreskrivs.

Till följd av ändringen av äktenskapslagen godkände riksdagen i februari 2016 en ändring (250/2016) av lagen om registrerat partnerskap, enligt vilken möjligheten för par av samma kön att registrera sitt partnerskap på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap upphör från och med den 1 mars 2017. Ändringen har i princip inga verkningar på partnerskap som har registrerats före lagens ikraftträdande och inte heller på giltigheten för partnerskap som har registrerats utomlands. På dessa par tillämpas också i framtiden bestämmelserna i lagen om registrerat partnerskap. Riksdagen godkände dessutom i februari 2016 en ändring (249/2016) av äktenskapslagen, enligt vilken parterna i ett partnerskap som har registrerats i Finland kan omvandla sitt partnerskap till äktenskap genom en anmälan.

Enligt 9 § i adoptionslagen (22/2012) är det endast makar som kan adoptera ett barn gemensamt. När ändringen av äktenskapslagen har trätt i kraft kan också makar av samma kön adoptera ett barn gemensamt. En registrerad partner har också i fortsättningen med stöd av 9 § i lagen om registrerat partnerskap möjlighet att adoptera sin partners barn.

Vid godkännandet av lagen om registrerat partnerskap ansåg riksdagen att bestämmelserna om äktenskapsliknande förhållanden i lagstiftningen inte utifrån lagen om registrerat partnerskap kan tillämpas på samboende personer av samma kön (RSv 95/2001 rd). I sitt betänkande konstaterade riksdagens lagutskott följande om äktenskapsliknande förhållanden: ”Den föreslagna lagen gäller registrering av partnerskap och registreringens rättsverkningar. Den inverkar inte på något sätt på parterna i ett partnerskap som lever tillsammans utan att ha registrerat sitt förhållande. Ett villkor för att ett förhållande ska kunna karakteriseras som äktenskapslikt anses av hävd vara att det är fråga om ett förhållande mellan en kvinna och en man. Detta kommer sig av att ett äktenskap är möjligt bara mellan en kvinna och en man. Sakförhållandet står oförändrat också efter det att den föreslagna lagen har antagits. Som konstateras i regeringens proposition är ett registrerat partnerskap en rättslig institution vid sidan om äktenskapet. Därmed har propositionen inte ens en sådan återverkning att ett oregistrerat partnerskap mellan två personer av samma kön i framtiden borde betraktas som ett äktenskapsliknande förhållande.” (LaUB 15/2001 rd — RP 200/2000 rd.)

Vid behandlingen av medborgarinitiativet om könsneutralt äktenskap konstaterade riksdagens lagutskott att parrelationen mellan två samlevande personer av samma kön som inte registrerat partnerskapet jämföras inte i alla avseenden med ett äktenskapsliknande förhållande, dvs. ett samboförhållande. Om personer av samma kön kan ingå äktenskap måste man också ta ställning till om en oregistrerad parrelation mellan två personer av samma kön i fortsättningen ska

jämställas med ett samboförhållande mellan en kvinna och en man. Tolkningen kommer att påverka bl.a. behovsprövade förmåner. (LaUB 14/2014 rd — Ö 10/2013 rd.)

Det ändrade äktenskapsbegreppet inverkar också på de bestämmelser som gäller samboförhållanden och äktenskapsliknande förhållanden. Avsikten är att dessa bestämmelser ska tillämpas på samma sätt på alla par oberoende av deras sexuella inriktning, om det inte uttryckligen föreskrivs något annat i bestämmelsen. (RP 65/2015 rd.)

I den gällande lagstiftningen om social trygghet kan den största delen av bestämmelserna där äktenskapsbegreppet ingår som sådana tillämpas också på makar av samma kön. Det finns dock också bestämmelser som grundar sig på tanken om äktenskap som ett förhållande mellan en man och en kvinna och som skiljer sig dels i fråga om äktenskap och dels registrerat partnerskap.

I lagstiftningen om social trygghet finns skillnader i definitionerna av sambor, samboförhållande och äktenskapsliknande förhållanden. I flera bestämmelser definieras sambor som en man och en kvinna som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. I lagstiftningen finns det också bestämmelser om sambor, samboförhållanden och äktenskapsliknande förhållanden som är könsneutrala. Trots skillnaderna i ordalydelse har bestämmelserna i tillämpningspraxis i allmänhet tolkats enhetligt så att endast par av olika kön har ansetts vara sambor.

Genom lagstiftningen om social trygghet genomförs den rätt till social trygghet som föreskrivs i 19 § i grundlagen (731/1999). Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Enligt 2 mom. i samma paragraf ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Enligt 4 mom. i samma paragraf ska det allmänna främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende.

I 6 § i grundlagen föreskrivs det om likställighetsprincipen. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt det diskrimineringsförbud som ingår i 2 mom. i samma paragraf får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt den allmänna bestämmelsen i slutet av momentet får ingen heller särbehandlas av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstateras att den allmänna bestämmelsen täcker bland annat sexuell läggning (RP 309/1993 rd).

Utifrån 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Bestämmelsen betonar enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna strävandet att materiellt trygga de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd).

Efter ikraftträdandet av ändringen av äktenskapslagen är äktenskapsbegreppet i lagstiftningen inte beroende av vilket kön de som ingår äktenskap är. I enlighet med likställighetsprincipen i 6 § i grundlagen ska också begreppet äktenskapsliknande förhållande, dvs. samboförhållande, i lagstiftningen om social trygghet i framtiden vara enhetligt och oberoende av könstillhörighet för dem som lever i parförhållande.

I motiveringstexten i denna proposition avses med make i enlighet med definitionerna i de lagar där ändringar föreslås, om inte något annat nämns, makar och personer som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

1.1 Föräldradagpenning

I 9 kap. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldradagpenning, vilka är moderskapspenning, särskild moderskapspenning, faderskapspenning och föräldrapenning. Enligt 4 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) har en arbetstagare rätt till ledighet från arbetet under en sådan moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod som avses i sjukförsäkringslagen.

Systemet med föräldradagpenning grundar sig på principen enligt vilken i regel högst två försäkrade har rätt till föräldradagpenning för samma barn. Barnets juridiska föräldrar eller barnets juridiska förälder och hans eller hennes make, sambo eller registrerade partner har rätt till föräldradagpenning. Dessutom bestäms rätten till moderskaps- och faderskapspenning normalt utifrån föräldrarnas könstillhörighet.

När det gäller par av samma kön är bestämmelserna om föräldradagpenning delvis svårtolkade och tillämpningen av bestämmelserna på olika familjeformer är problematisk. För att föräldrarnas make av samma kön ska ha rätt till föräldradagpenning ska deras partnerskap vara registrerat. En förälders sambo av samma kön har inte rätt till föräldradagpenning. För att föräldrarnas registrerade partner ska få faderskapspenning, måste han eller hon adoptera sin partners högst ett år gamla barn (*adoption inom familjen*). Motsvarande krav ställs inte på par av olika kön.

Barnets biologiska mor har rätt till moderskapspenning för 105 vardagar och till föräldrapenning för 158 vardagar.

Den biologiska moderns make av manligt kön, som inte på grund av söndring i äktenskapet bor åtskils från modern, eller sambo av manligt kön har rätt till föräldra- och faderskapspenning oberoende av hans juridiska förhållande till barnet. Faderskapspenning betalas för högst 54 vardagar, av dem betalas faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden högst för 18 vardagar.

Barnets adoptivmor har rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar för minst 200 vardagar, om hon har adopterat ett barn under sju år. Den som har adopterat sin äkta makes eller registrerade partners barn som är äldre än ett år har dock inte rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. En adoptivmor har inte rätt till faderskapspenning. Ett undantag till detta är adoption inom familjen i ett registrerat partnerskap. Adoptivmoderns make av manligt kön, som inte på grund av söndring i äktenskapet bor åtskils från modern, har rätt till föräldrapenning och en adoptivfar har rätt till faderskapspenning. Adoptivmoderns sambo har inte rätt till föräldradagpenning.

En partner av kvinnligt kön till barnets mor har rätt till föräldra- och faderskapspenning endast om hon bor tillsammans med modern i registrerat partnerskap. Rätten till faderskapspenning förutsätter dessutom att adoptionen inom familjen har fastställts. På faderskapspenning tillämpas i övrigt samma bestämmelser som på faderskapspenning för fäder. När antalet föräldradagpenningss dagar räknas beaktas den föräldradagpenning som redan har beviljats den registrerade partnern för vård av samma barn, dock så att det totala antalet dagar under vilka föräldradagpenning betalas alltid är minst 200 vardagar. Om barnets mor har beviljats moderskapspenning beviljas föräldrapenning dock alltid för högst 158 vardagar, varvid rätten till föräldrapenning för moderns registrerade partner börjar gälla när moderskapspenningspe-

rioden upphör. Moderns sambo av kvinnligt kön har inte rätt till föräldra- eller faderskapspenning.

En förutsättning för att barnets biologiska far och adoptivfar ska ha rätt till föräldra- och faderskapspenning är att han är gift eller sambo med barnets mor. Undantagsvis har en far som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning, om fadern tidigare har varit gift eller sambo med barnets mor och modern inte deltar i vården av barnet. Föräldrapenning betalas emellertid inte för samma tid som barnets mor får moderskapspenning. Om de förutsättningar som anges ovan inte uppfylls, har fadern inte rätt till föräldra- eller faderskapspenning trots att han bor med barnet och sköter det.

Om en adoptivfar ensam har adopterat ett barn under sju år har han rätt till faderskapspenning för 54 vardagar och till föräldrapenning för adoptivföräldrar för minst 200 vardagar. Den som har adopterat sin äkta makes eller registrerade partners barn som är äldre än ett år har dock inte rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar.

Den gällande lagstiftningen är otydlig när det gäller manliga par och kan leda till inkonsekventa situationer. På faderns registrerade partner tillämpas de bestämmelser om föräldradagpenning som gäller parterna i ett registrerat partnerskap, dvs. 9 kap. 16 och 17 § i sjukförsäkringslagen. När villkoren i bestämmelserna uppfylls har faderns registrerade partner rätt till föräldrapenning. Barnets biologiska far har dock inte rätt till föräldradagpenning, om barnet har en biologisk mor som fadern inte är gift eller sambo med. Lagstiftningen är dessutom oklar i fråga om hur rätten till faderskapspenning bestäms när barnet har två adoptivfäder och båda har rätt till faderskapspenning.

1.2 Underhållsstöd

Enligt 6 § i lagen om underhållsstöd (580/2008) har ett barn rätt till underhållsstöd om den underhållsskyldige har försummat att betala underhållsbidrag, underhållsbidrag inte har fastställts för utbetalning på grund av den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga, det underhållsbidrag som fastställts för utbetalning är mindre än fullt underhållsstöd enligt 9 § på grund av den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga, faderskapet beträffande ett barn utom äktenskap inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut, underhållsbidraget inte har kunnat fastställas samtidigt som faderskapet, eller en adoptant ensam adopterat ett barn och barnet inte är barn eller adoptivbarn till adoptantens make eller barn till någon som adoptanten lever med under äktenskapsliknande förhållanden.

Enligt 6 § 4 punkten i lagen om underhållsstöd har ett barn rätt till underhållsstöd i de situationer när barnet har fötts utom äktenskapet och faderskapet inte har fastställts. Bestämmelsen tillämpas numera så att för ett barn, vars faderskap inte har fastställts, till ett kvinnligt par som lever i registrerat partnerskap, betalas underhållsstöd också när båda parterna i partnerskapet är barnets juridiska föräldrar, dvs. underhållsskyldiga för barnet. Underhållsstöd betalas alltså trots att barnet de facto har två juridiska föräldrar, som i egenskap av föräldrar har underhållsskyldighet för sitt barn.

Trots ändringen av äktenskapslagen kvarstår den s.k. faderskapspresumtionen enligt 2 § 1 mom. i faderskapslagen (11/2015) som tidigare. I regeringens proposition RP 65/2015 rd som ledde till ändringar av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap och vissa andra lagar konstateras att ett barns faderskap bestäms enligt faderskapslagen. Vidare konstateras att tanken bakom bestämmelsen i 2 § i faderskapslagen (*faderskap på grundval av äktenskap*) är att ett barn fötts till följd av samlag mellan en kvinna och en man som ingått äktenskap med varandra och att det är klart att bestämmelsen inte tillämpas på konstaterande av faderskap på

grundval av äktenskap när det gäller ett barn som fötts under äktenskapet mellan två personer av samma kön.

I och med att faderskapspresumtionen kvarstår som tidigare blir maken till barnets moder också efter ändringen av äktenskapslagen barnets juridiska förälder endast genom adoption. En make av samma kön har inte heller enbart utifrån äktenskap underhållsskyldighet för ett barn till den andra maken. Personen blir underhållsskyldig förälder när han eller hon adopterar makens barn. Trots detta är det möjligt att bestämmelsen i 6 § 4 punkten i lagen om underhållsstöd börjar tillämpas utifrån ordalydelsen så att eftersom barnets mor vid barnets födelse har en make anses barnet ha fötts inom äktenskapet. Därmed kan barnets rätt till underhållsstöd avslås trots att faderskapet beträffande barnet inte har fastställts och barnet inte heller har två underhållsskyldiga föräldrar. En sådan situation är inte förenlig med andemeningen i lagen om underhållsstöd.

1.3 Bestämmelser och tillämpningspraxis i fråga om samboförhållanden

I fråga om sambor, samboförhållande och äktenskapsliknande förhållanden finns följande tre typer av situationer i lagstiftningen om social trygghet: 1) Bestämmelser som till sin ordalydelse är könsneutrala och vars tolknings- och tillämpningspraxis redan nu är könsneutral och som inte medför några ändringar på grund av ändringen i äktenskapslagen. 2) Bestämmelser som till sin ordalydelse är könsneutrala, men vars tolknings- och tillämpningspraxis är inte könsneutral. Avsikten är att tolknings- och tillämpningspraxisen till följd av ändringen i äktenskapslagen ska ändras så att den blir könsneutral. 3) Bestämmelser som till sin ordalydelse inte är könsneutrala och som till följd av ändringen i äktenskapslagen ska ändras till en könsneutral form.

Bestämmelser som till ordalydelsen och tillämpningspraxisen är könsneutrala

I lagstiftningen finns bestämmelser om sambor, samboförhållande och äktenskapsliknande förhållanden som till ordalydelsen är könsneutrala och som ändringen av äktenskapslagen inte inverkar på. Sådana bestämmelser finns t.ex. i lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). Könsneutral både till sin ordalydelse och till sin tillämpningspraxis är redan nu 30 § i socialvårdslagen (1301/2014), enligt vilken utgångspunkten när socialvård tillhandahålls ska vara att makar och sambor samt andra familjemedlemmar har möjlighet att bo tillsammans.

Enligt 14 § 2 mom. i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) ska äldre makar och sambor ges möjlighet att bo tillsammans. Bestämmelsen tillämpas också på personer som lever i registrerat partnerskap. Eftersom syftet med bestämmelsen är att skydda äldre makars långvariga förhållande också i situationer när den ena av dem, eller båda, behöver långvarig vård och omsorg annanstans än i sitt tidigare hem, har bestämmelsen i praktiken tillämpats också på sambor av samma kön. Skyddet för familjelivet enligt artikel 8 och diskrimineringsförbudet enligt artikel 14 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (nedan Europakonventionen) har i Europeiska människorättsdomstolens rättspraxis utvidgats till att omfatta parförhållanden mellan personer av samma kön.

Lagstiftningen om klientavgifter inom social- och hälsovården är till sin ordalydelse könsneutral. I lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, nedan klientavgiftslagen) och i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/1992, nedan klientavgiftsförordningen) har maken betydelse vid bestämmandet av inkomstrelaterade avgifter, eftersom i vissa fall beaktas också makens inkomster när avgifterna bestäms. Könsneutrala uttryck finns i 7 c § om grunderna för avgifter som tas ut för långvarig anstaltsvård, 10 § om

faktorer som ska beaktas vid bestämmande av betalningsförmågan, 10 b § om inkomster som ligger till grund för bestämmande av avgift för långvarig anstaltsvård och i 14 a § om myndigheternas rätt att få upplysningar i klientavgiftslagen. I 2 § i klientavgiftsförordningen definieras begreppet familj. Enligt definitionen avses med familj personer som lever i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden samt deras minderåriga barn som bor i samma hushåll. Enligt bestämmelsen avses med klient en person eller flera personer som använder social- och hälsovårdsservice eller som servicen gäller. Vid hemservice anses som klient vid sidan av barnet också föräldrar eller andra vårdnadshavare som lever i gemensamt hushåll med barnet. Eftersom bestämmelserna tillämpas av många olika aktörer vet man inte om bestämmelserna har tillämpats på par av samma kön.

Bestämmelser som är könsneutrala till sin ordalydelse men vars tillämpningspraxis inte är det

I lagstiftningen finns det till sin ordalydelse könsneutrala bestämmelser om sambor, samboförhållande och äktenskapsliknande förhållanden. I tillämpningspraxisen av dessa har det ansetts att sambor är endast en man och en kvinna. Ändringen av äktenskapslagen inverkar på tolkningen av dessa bestämmelser så att personer av samma kön också kan betraktas som sambor. Bestämmelser av denna typ finns t.ex. i barnbidragslagen (796/1992), lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare (1231/1996), lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare (1264/2009) och lagen om vikariehjälp för renskötare (1238/2014).

Barnbidrag

Enligt 7 § 3 mom. i barnbidragslagen betalas barnbidragets tillägg för ensamförsörjare för varje barn som bor hos föräldern och som är berättigat till barnbidrag. År 2016 är tillägget för ensamförsörjare 48,55 euro per månad. Barnbidragets tillägg för ensamförsörjare får en person som inte lever i äktenskap eller samboförhållande eller som har flyttat ifrån sin make i syfte att upphöra med samlevnaden. Även om föräldrarna har gemensam vårdnad betalas barnbidragets tillägg för ensamförsörjare. Tillägget beviljas från ingången av den månad som följer på förändringen i förhållandena.

Enligt 7 § 3 mom. i barnbidragslagen anses som ensamförsörjare inte en person som utan att ingå äktenskap fortgående lever tillsammans med en annan person i gemensamt hushåll under förhållanden av äktenskapsliknande natur. Trots den könsneutrala ordalydelsen i bestämmelsen tillämpas den för närvarande inte på samboende personer av samma kön. När ändringen av äktenskapslagen träder i kraft förändras tolkningen så att personer av samma kön anses leva under äktenskapsliknande förhållanden på samma grunder som personer av olika kön som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Tolkningen inverkar på huruvida man har rätt till barnbidragets tillägg för ensamförsörjare för ett barn.

Stöd för hemvård och privat vård av barn

Enligt 2 § 1 punkten i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn avses med familj föräldrar eller andra vårdnadshavare som lever i ett gemensamt hushåll med barnen samt den som med sina minderåriga barn lever med en förälder eller annan vårdnadshavare i gemensamt hushåll i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden.

Enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn består stödet för hemvård av barn av vårdpenning och inkomstbundet vårdtillägg. I 4 § 2 mom. i den lagen föreskrivs om vårdpenningen enligt stödet för hemvård av barn. År 2016 är vårdpenningen för ett barn under tre år i familjen 341,27 euro per månad och för varje följande barn under tre år i familjen 102,17 euro per månad. För över treåriga syskon under skolåldern är vårdpenningen 65,65 euro per månad.

Enligt 5 § betalas vårdtillägg enligt stödet för hemvård av barn för ett barn i familjen som berättigar till vårdpenning enligt stödet för hemvård av barn. Vårdtillägget betalas i enlighet med familjens inkomstnivå. Vårdtilläggets maximala belopp 2016 är högst 182,64 euro per månad.

Stöd för privat vård av barn får man om ett barn under skolåldern i familjen vårdas av en avlönad vårdare eller privat dagvårdsproducent. I stödet för privat vård ingår för varje barn en månatlig vårdpenning på 173,74 euro, en sänkt månatlig vårdpenning på 63,93 euro för ett barn som går i förskolan eller omfattas av 20 timmars förskoleundervisning och ett månatligt vårdtillägg på högst 146,11 euro. Dessutom kan kommunen betala kommundillägg.

En registrerad partners inkomster beaktas när vårdtillägget enligt stödet för hemvård och privat vård bestäms. Inkomsterna för en make av samma kön som lever under äktenskapsliknande förhållanden med den som ansöker om stödet beaktas inte trots att familjebegreppet i 2 § 1 punkten i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn är könsneutralt.

När ändringen av äktenskapslagen träder i kraft ändras tolkningen av familjebegreppet så att den blir könsneutral också i fråga om personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Därmed anses personer av samma kön som lever under äktenskapsliknande förhållanden höra till samma familj utifrån samma grunder som personer av olika kön som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Förändringen av familjebegreppet inverkar på vårdpenning och vårdtillägg som betalas inom samma familj.

Specialvårdspenning

Rätten till specialvårdspenning föreskrivs i 10 kap. 1 § i sjukförsäkringslagen. Specialvårdspenningen är avsedd att ersätta ett kortvarigt eller tillfälligt inkomstbortfall till följd av att en försäkrad deltar i vård eller rehabilitering på grund av sjukdom eller handikapp som hans eller hennes barn lider av. Om villkoren enligt 10 kap. 2 § fylls, föreligger rätt till specialvårdspenning för en försäkrad som sköter sitt eget eller makens barn, adoptivbarn eller annat barn som den försäkrade i verkligheten sköter som en förälder. Med make jämställs en person med vilken den försäkrade utan att ingå äktenskap fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Bestämmelsen om sambo är könsneutral till ordalydelsen. Efter ikraftträdandet av ändringen av äktenskapslagen tolkas bestämmelsen så att med make jämställs också en sambo av samma kön.

Militärunderstödslagen

Enligt 4 § i militärunderstödslagen (781/1993) avses med en värnpliktigs anhörig som har rätt till understöd den värnpliktiges maka, som inte på grund av brytning bor åtskild från sin make, den som utan att ha ingått äktenskap varaktigt lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden med den värnpliktige och med honom har ett gemensamt minderårigt barn att försörja samt den värnpliktiges egna eller hans makas minderåriga barn, adoptivbarn eller barn som varaktigt privat har placerats hos honom och som han ska försörja. Tolkningen av begreppet samboförhållande som ingår i bestämmelsen ändras i och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft så att med anhörig till en värnpliktig avses den som utan att ha ingått äktenskap varaktigt lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden med den värnpliktige, oberoende av konstllhörighet, om personen tillsammans med den värnpliktige har ett gemensamt minderårigt barn som han eller hon ska försörja.

Lagen om garantipension

I lagen om garantipension (703/2010) finns ingen definition av sambo, men sambo nämns i två bestämmelser. Den vedertagna tolkningen av bestämmelserna är att sambor ska vara av olika kön.

I 17 § 3 mom. i den lagen föreskrivs att garantipension som avbrutits på grund av fängelsestraff, eller en del av garantipensionen, för tryggnad av försörjningen kan betalas ut till pensionstagarens make, sambo och barn under 16 år. I 18 § föreskrivs om betalning av garantipensionen till ett kommunalt organ i en situation när pensionstagarens eller hans eller hennes anhörigas försörjning äventyras om pensionen betalas till pensionstagaren själv. Enligt 2 mom. kan framställning om att garantipensionen ska betalas till ett kommunalt organ också göras av pensionstagarens sambo.

I och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft blir tolkningen av begreppet samboförhållande könsneutral, varmed omnämmandena av sambo i paragraferna också tillämpas på personer av samma kön.

Lagen om pension för lantbruksföretagare

I 3 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) föreskrivs vad som avses med lantbruksföretagare. Med lantbruksföretagare avses också den som utför sådant arbete som nämns i den paragrafen och fortgående lever tillsammans med en lantbruksföretagare i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dvs. i samboförhållande.

I 5 § i den lagen föreskrivs om när en person som arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag eller i en annan sammanslutning betraktas som lantbruksföretagare genom sin egen eller makens eller sambons direkta eller indirekta ägarandel. Om lantbruksföretagarens sambo arbetar i ett aktiebolag eller i en annan sammanslutning, kan också han eller hon när villkoren i enlighet med de nämnda bestämmelserna uppfylls betraktas som lantbruksföretagare.

I 18 § föreskrivs om fördelningen av arbetsinkomsten från brukningsenheten mellan makar eller sambor. I 26 § föreskrivs om lantbruksföretagarens ansvar för i samma företag försäkrad makes, sambos eller familjemedlems arbetspensionsförsäkringsavgifter.

I lagen har man inte tagit ställning till könstillhörigheten för sambon, men den vedertagna tolkningen av bestämmelserna är att sambor ska vara av olika kön. I och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft blir tolkningen av begreppet samboförhållande könsneutral, varmed omnämmandena av sambo i paragraferna också tillämpas på personer av samma kön.

Lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare

I lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare finns ingen definition av samboförhållande. I 25 § i den lagen föreskrivs om avbytare som lantbruksföretagaren själv anskaffat och ersättning av kostnaderna för denna. Enligt paragrafens 2 mom. ersätts kostnaderna inte om 1) servicen har producerats direkt eller indirekt av lantbruksföretagaren eller hans eller hennes familjemedlem eller av en annan företagare i lantbruksföretaget eller hans eller hennes familjemedlem, eller 2) det är lantbruksföretagaren, eller hans eller hennes familjemedlem, en annan företagare i lantbruksföretaget eller hans eller hennes familjemedlem som har varit avbytare. Enligt paragrafens 3 mom. betraktas som en i 2 mom. avsedd familjemedlem maken eller sambon till lantbruksföretagaren eller till en annan företagare i lantbruksföretaget samt den som lever i samma hushåll som lantbruksföretagaren eller en annan företagare i lantbruksföretaget.

taget och som är släkt med lantbruksföretagaren eller företagaren eller dennas make eller sambo i rakt uppåtstigande eller nedåtstigande led.

Som sambor betraktas en man och en kvinna som inte är gifta med varandra men som fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden. På personer som betraktas som sambor tillämpas motsvarande bestämmelser som på personer som är gifta med varandra.

Definitionen av en person som sambo till lantbruksföretagaren eller till en annan företagare i lantbruksföretaget inverkar på huruvida avbytarservice som lantbruksföretagaren ordnat själv och kostnaderna för denna kan ersättas av statliga medel. I och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft blir begreppet sambo könsneutralt, varmed avbytarservice som man skaffat själv och kostnaderna för denna inte ersätts, om avbytaren är sambo av samma kön till lantbruksföretagaren eller till en annan företagare i lantbruksföretaget.

Lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare

I lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare definieras inte samboförhållande. I 7 a § i den lagen föreskrivs om avbytare som pälsdjursuppfödaren själv skaffat och om ersättning för kostnaderna för denna. Enligt paragrafens 2 mom. ersätts kostnaderna inte, om 1) pälsdjursuppfödaren eller hans eller hennes familjemedlem eller en annan företagare på pälsfarmen eller hans eller hennes familjemedlem direkt eller indirekt har producerat servicen eller 2) avbytaren har varit pälsdjursuppfödaren, hans eller hennes familjemedlem, en annan företagare på pälsfarmen eller hans eller hennes familjemedlem. Enligt paragrafens 3 mom. betraktas som en familjemedlem maken eller sambon till pälsdjursuppfödaren eller en annan företagare på pälsfarmen samt en person som lever i samma hushåll som pälsdjursuppfödaren eller en annan företagare på pälsfarmen och som är släkt med pälsdjursuppfödaren eller företagaren eller dennas make eller sambo i rakt uppåtstigande eller nedåtstigande led.

Som sambor betraktas en man och en kvinna som inte är gifta med varandra men som fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden. På personer som betraktas som sambor tillämpas motsvarande bestämmelser som på personer som är gifta med varandra.

Definitionen av en person som sambo till pälsdjursuppfödaren eller till en annan företagare på pälsfarmen inverkar på huruvida avbytarservice som pälsdjursuppfödaren ordnat själv och kostnaderna för denna kan ersättas av statliga medel. I och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft blir begreppet sambo könsneutralt, varmed avbytarservice som man skaffat själv och kostnaderna för denna inte ersätts om avbytaren är sambo av samma kön till pälsdjursuppfödaren eller till en annan företagare på pälsfarmen.

Lagen om vikariehjälp för renskötare

I lagen om vikariehjälp för renskötare definieras inte samboförhållande. Enligt 3 § 2 punkten avses med familjemedlem bl.a. make. I 3 § 3 punkten definieras som make äkta make samt en person som fortgående lever i gemensamt hushåll med renskötaren under äktenskapsliknande förhållanden. I 5 § föreskrivs om de arbeten som ersättningen grundar sig på. Enligt paragrafen kan kostnaderna ersättas bara om de orsakats av skötsel av sådana vid tidpunkten för vikariehjälpens nödvändiga renskötselarbeten som renskötaren själv skulle ha utfört för egen, en familjemedlems eller renbeteslagets räkning, om renskötaren inte hade varit arbetsoförmögen. Ersättning i enlighet med 2 mom. 1 punkten betalas inte om en familjemedlem till renskötaren hade kunnat utföra det arbete som vikarien utfört.

Som sambor betraktas en man och en kvinna som inte är gifta med varandra men som fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden. På personer som betraktas som sambor tillämpas motsvarande bestämmelser som på personer som är gifta med varandra.

Definitionen av en person som sambo till en renskötare inverkar på om kostnaderna för vikariehjälp för renskötare kan ersättas av statliga medel. I och med att ändringen av äktenskapslagen träder i kraft blir begreppet sambo könsneutralt, varmed vikariehjälp för renskötare och kostnaderna för denna inte ersätts, om den som varit vikarie är sambo av samma kön till renskötaren.

Bestämmelser vars ordalydelse inte är könsneutral

I flera lagar finns bestämmelser om äktenskapsliknande förhållanden och samboförhållande där sambor definieras som en man och en kvinna. Sådana bestämmelser finns i sjukförsäkringslagen, lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993), lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), folkpensionslagen (568/2007), lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) och lagen om utkomststöd (1412/1997). Till sin ordalydelse är dessa bestämmelser inte tillämpliga när det gäller par av samma kön.

I rättspraxis har försäkringsdomstolen tillämpat bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa också på par av samma kön vars partnerskap inte har varit registrerat, trots att samboförhållande i lagen definieras som ett förhållande mellan en man och en kvinna (1038/2011/4208, 22.11.2012). Försäkringsdomstolen bedömde tillämpningen av bestämmelserna utifrån Europeiska människorättsdomstolens rättspraxis i fråga om rätten till skydd för privat- och familjelivet enligt artikel 8 och diskrimineringsförbudet enligt artikel 14 i Europakonventionen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Propositionens syfte är att förbättra den jämlika rätten till social trygghet för par av olika och samma kön. Genom propositionen främjas genomförandet av den likställighetsprincip som avses i 6 § i grundlagen genom statliga åtgärder på det sätt som avses i 22 § i grundlagen.

I lagstiftningen blir begreppet äktenskap könsneutralt genom den ändring av äktenskapslagen som träder i kraft den 1 mars 2017. Syftet är att begreppet äktenskapsliknande förhållande, dvs. samboförhållande, till följd av ändringen i äktenskapslagen också i lagstiftningen om social trygghet blir könsneutralt.

Syftet med propositionen är att göra de nödvändiga ändringarna som ändringen av äktenskapslagen medför så att de träder i kraft samtidigt med ändringen av äktenskapslagen. Bestämmelserna ändras vid behov så att de lämpar sig också för par av samma kön.

Avsikten är att bestämmelserna om sambor, samboförhållande och äktenskapsliknande förhållanden i lagstiftningen om social trygghet ska tillämpas på samma sätt och på alla par oberoende av deras könstillhörighet från och med den 1 mars 2017, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i en bestämmelse.

2.2 De viktigaste förslagen

Sjukförsäkringslagen

Det föreslås att definitionen av familjemedlem i 1 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen ändras så att med familjemedlem också avses en försäkrads sambo av samma kön.

Ändringen av definitionen av familjemedlem utvidgar definitionen av eget arbete i 1 kap. 4 § så att det med eget arbete också avses arbete som utförs i en sambos, som är av samma kön, företag, affär eller yrke eller inom lant- eller skogsbruk, i eget eller i något annat hushåll. Ändringen av definitionen av eget arbete inverkar på bestämmelserna om sjukdagpenning, föräldradagpenning, specialvårdspenning och ersättningar inom arbetshälsovården i sjukförsäkringslagen och på bestämmelserna om rehabiliteringspenning i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

Ändringen av definitionen av familjemedlem utvidgar den personkrets som föreskrivs i 16 kap. 1 § i sjukförsäkringslagen, till vilken en arbetsplatskassa har rätt att bevilja de ersättningar och förmåner som föreskrivs i sjukförsäkringslagen. Ändringen av definitionen av familjemedlem inverkar dessutom på betalningsgrunden för i 18 kap. 14 och 15 § föreskrivna sjukförsäkringens sjukvårdspremie och sjukförsäkringens dagpenningspremie.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 4 februari 2015 en arbetsgrupp för att utvärdera likvärdigheten i fråga om rätten till föräldradagpenning för familjer av olika typer. Arbetsgruppen ansåg i sin slutrapport (Monimuotoiset perheet, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:45) att det inte är befogat att på grund av sexuell läggning särbehandla föräldrar, makar, sambor och registrerade partner i föräldradagpenningssystemet. När det gäller samma dagpenningförmån ska villkoren för beviljandet vara samma för alla som ansöker om förmånen.

Arbetsgruppen lade fram flera förslag för att förbättra likvärdigheten för familjer av olika typer i systemet med föräldradagpenning. I detta sammanhang föreslås inte att arbetsgruppens förslag genomförs i en större omfattning, utan av dem föreslås att de ändringar som den könsneutrala äktenskapslagen förutsätter genomförs.

Bestämmelserna om föräldradagpenning föreslås bli ändrade så att en make eller sambo av kvinnligt kön till barnets mor ska ha rätt till föräldra- och faderskapspenning på samma grunder som en make eller sambo av manligt kön till barnets mor har. Det föreslås att kravet på registreringen av partnerskapet som förutsättning för rätten till föräldra- och faderskapspenning ska slopas. Det föreslås dessutom att adoption inom familjen som förutsättning för rätten till faderskapspenning slopas. De föreslagna ändringarna inverkar inte på föräldradagpenningperiodernas längd.

På parterna i ett registrerat partnerskap tillämpas i framtiden med stöd av 8 § i lagen om registrerat partnerskap samma bestämmelser om föräldradagpenning som på makar.

Enligt 8 § i adoptionslagen får makar under äktenskapet inte adoptera ett minderårigt barn annat än gemensamt. En make får dock ensam adoptera sin makes barn eller sitt eget barn som tidigare lämnats för adoption. Enligt 9 § i adoptionslagen får andra än makar inte adoptera gemensamt. Ändringen av äktenskapslagen gör det möjligt för ett gift par av samma kön att i enlighet med adoptionslagen adoptera utom familjen.

För ett gift par av samma kön som adopterar tillsammans föreslås vid adoption utom familjen rätt till en faderskapspenningsperiod på samma sätt som gifta par av olika kön som adopterar

tillsammans har för närvarande. Adoptivföräldrar av samma kön kan komma överens om vem av dem som utnyttjar faderskapspenningsperioden.

Dessutom föreslås vissa preciserande bestämmelser om adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning och faderskapspenning på grund av adoption inom familjen.

Lagen om underhållsstöd

Det föreslås att 6 § i lagen om underhållsstöd preciseras. Syftet är att trygga barnets rätt till underhållsstöd i de situationer när barnet har fötts inom ett äktenskap mellan personer av samma kön, dvs. i den mening som avses i 2 § 1 mom. i faderskapslagen utom äktenskapet, och barnet inte har två underhållsskyldiga föräldrar, eftersom moderns maka inte har adopterat barnet. Barnets underhåll ska tryggas också under den tid som en eventuell adoptionsprocess pågår.

För tydlighetens skull föreslås det att ett nytt 3 mom. fogas till 8 § i lagen om underhållsstöd. Det föreslås att de situationer i bestämmelsen utesluts där underhållsstöd betalas till ett barn som fötts utom äktenskapet mellan en kvinna och en man på grundval av att faderskapet inte har fastställts utifrån 6 § 4 punkten, när barnet de facto har två underhållsskyldiga föräldrar. Därmed får inte barn som lever i en familj som består av två kvinnor och som har två underhållsskyldiga föräldrar underhållsstöd i framtiden.

Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet

Det föreslås att definitionen av familjemedlem i 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet ändras så att det med familjemedlem också avses en sambo av samma kön.

Familjemedlemskap inverkar på huruvida en person omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten i Finland när personen flyttar till eller från Finland på grund av ett visst arbete eller ett uppdrag eller på grund av studier.

Personer som stadigvarande bor i Finland omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten. När en person flyttar till Finland beaktas som en faktor som visar på att en person stadigvarande bosätter sig här bl.a. att personen är familjemedlem till en person som stadigvarande bor i Finland.

Den bosättningsbaserade sociala tryggheten tillämpas också på personer som bor utomlands, om orsaken till utlandsvistelsen är arbete vid en finländsk beskickning eller anställningsförhållande till finska staten. Detsamma gäller missionärer och biståndsarbetare utsända från Finland. En person som vistas utomlands över ett år och är utsänd eller lokalt anställd av en finländsk arbetsgivare eller är studerande på heltid, forskare eller stipendiat, omfattas av tillämpningsområdet för lagstiftningen om social trygghet om personen har fast anknytning till Finland. En familjemedlem som vistas utomlands tillsammans med sådana personer kan också fortfarande omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten i Finland, om inte familjemedlemmen på grund av arbete omfattas av någon annan stats sociala trygghet eller han eller hon inte har fastare anknytning till någon annan stat än Finland. Vid bedömningen av personens fasta anknytning till Finland beaktas tiden och varaktigheten för vistelsen och boendet utomlands samt familjeband.

Ändringen av definitionen av familjemedlem utvidgar personkretsen i 2 a § så att med make jämställs även en sambo av samma kön.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Den definition av samboförhållande som tillämpas i fråga om lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns i 1 kap. 7 §. Som makar betraktas en man och en kvinna som inte är gifta med varandra men som fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden. På personer som betraktas som sambor tillämpas motsvarande bestämmelser som på personer som är gifta med varandra. Huruvida personerna betraktas som makar inverkar på tillämpningen av flera bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelser där begreppet make har betydelse vid tillämpningen finns i 1 kap. 6 §, 2 a kap. 3 §, 4 kap. 8 § och 6 kap. 6 §. Det föreslås att definitionen av samboförhållande ändras så att den blir könsneutral. Ett samboförhållande kan utgöras utöver av en man och en kvinna också av två personer av samma kön.

Enligt 1 kap. 6 § betraktas den som definierats som make till en delägare i ett företag som deläggarens familjemedlem. Definitionen av en person som make till en delägare i företaget kan inverka på om delägaren betraktas som företagare. Bestämmelser om huruvida företagets delägare i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa anses vara företagare finns i 1 kap. 6 § 2 mom. Vid bestämningen av den ägarandel av företaget som förutsätts i bestämmelsen beaktas också ägarandelen för deläggarens make. Det föreslås att begreppet samboförhållande ändras så att det blir könsneutralt, varmed också ägarandelen för en person av samma kön som lever i samboförhållande med delägaren beaktas vid bedömningen om delägaren ska betraktas som företagare. En sambo som betraktas som företagarens familjemedlem och som arbetar i företaget kan när villkoren enligt 1 kap. 6 § uppfylls också anses vara företagare. Därmed kan sådana personer, som tidigare innan lagändringen inte ansetts vara företagare i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa, på grund av lagändringen komma att betraktas som företagare.

Enligt 2 a kap. 3 § har en person giltig orsak att lämna arbetet för att inom en vecka från det att personen lämnade arbetet flytta till en annan ort där personens make har ett sådant varaktigt arbete eller bedriver sådan företagsverksamhet som tryggar försörjningen. Dessutom krävs att arbetsplatsen är belägen utanför pendlingsregionen för den nya bostaden, eller att de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete överstiger i genomsnitt tre timmar och vid deltidarbete i genomsnitt två timmar efter flytten. Enligt 1 kap. 7 § har utifrån definitionen av make en person giltigt skäl att lämna arbetet endast för att flytta till ett samboförhållande med en person av annat kön. Tolkningen av bestämmelsen har ändrats i och med försäkringsdomstolens avgörande 1038/2011/4208 av den 22 november 2012. I avgörandet ansåg försäkringsdomstolen att med beaktande av i synnerhet Europeiska människorättsdomstolens rättspraxis hade en person rätt att lämna arbetet och flytta för att bli sambo med en person av samma kön.

I 4 kap. 8 § föreskrivs om hur stöd för hemvård av barn inverkar på arbetslöshetsförmåner. Arbetslöshetsförmånen minskas med stöd för hemvård av barn som betalas till den arbetssökande eller hans eller hennes make. Det stöd för hemvård som betalas till maken avdras dock inte, om maken själv sköter barnet och därför eller på grund av moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning som betalas samtidigt inte skulle ha rätt till arbetslöshetsförmåner. Om båda makarna är arbetslösa och får arbetslöshetsförmåner, görs avdraget från arbetslöshetsförmånen till den make som får hemvårdsstödet. På grund av den föreslagna lagändringen kan arbetslöshetsförmånen också minskas med det stöd för hemvård som en sambo av samma kön får.

I och med att begreppet könsneutralt samboförhållande tas i användning inverkar detta också på tillämpningen av 6 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I denna bestämmelse föreskrivs om arbetslöshetsförmånen barnförhöjning. Enligt bestämmelsen betalas till en mottagare av arbetslöshetsdagpenning som försörjer barn under 18 år dagpenningen med barn-

förhöjning. Enligt 7 kap. 4 § 2 mom. betalas på motsvarande sätt barnförhöjning också till en mottagare av arbetsmarknadsstöd. Som ett barn som mottagaren av arbetslöshetsförmånen försörjer betraktas också sambons barn, om barnet bor i samma hushåll tillsammans med mottagaren av arbetslöshetsförmånen. År 2016 är barnförhöjningen 5,27 euro per dag för ett barn, 7,74 euro per dag för två barn och 9,98 euro per dag för tre barn eller flera.

Folkpensionslagen

I folkpensionslagen definieras samboförhållande i 5 §, enligt vilken med samboförhållande avses att en man och en kvinna som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Äktenskap och samboförhållande inverkar på folkpensionens belopp. År 2016 är folkpensionens fulla belopp för en ensamboende 634,30 euro per månad och för en person som är gift, samboende eller som lever i ett registrerat partnerskap är folkpensionens fulla belopp 562,62 euro per månad. Folkpensionens fulla belopp är 71,68 euro mindre per månad om en person är gift, sambo eller lever i ett registrerat partnerskap.

Det föreslås att 5 § i folkpensionslagen ändras så att det med samboförhållande avses att två personer som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. När två personer av samma kön betraktas som sambor kan detta sänka folkpensionens belopp eller så kan en person förlora sin rätt till folkpension. En person kan få full folkpension endast om han eller hon inte får någon arbetspension alls eller när arbetspensionernas bruttobelopp uppgår till högst 55,95 euro per månad. Inkomstgränsen för när man inte alls får folkpension är för ensamboende 1 311,05 euro per månad och för personer som är gifta, samboende eller lever i ett registrerat partnerskap 1 167,71 euro per månad.

I folkpensionslagen finns bestämmelser där begreppet sambo inverkar t.ex. på tidpunkten för justeringen av folkpensionen (24 §) och fortsättningspensionens belopp (30 §). Barnförhöjning betalas i enlighet med 51 §, om pensionstagaren eller hans eller hennes make, maka eller sambo har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren, eller om pensionstagaren på något annat sätt svarar för försörjningen av sitt barn som bor någon annanstans och är under 16 år. Enligt 66 § avbryts utbetalningen av en förmån till en förmånstagare som avtjänar ovillkorligt fängelsestraff i fängelse när tre månader har avtjänats av fängelsestraffet eller ett förvandringsstraff för böter som ska avtjänas utöver det. För tryggnad av försörjningen kan en förmån som avbrutits eller en del av den betalas ut till förmånstagarens make, maka eller sambo och barn under 16 år.

Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I lagen om bostadsbidrag för pensionstagare definieras samboförhållande i 4 §, enligt vilken med samboförhållande avses att en man och en kvinna som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Det föreslås att paragrafen ändras så att det med samboförhållande avses att två personer som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

För makar eller sambor beräknas ett gemensamt bostadsbidrag på basis av deras inkomster och boendeutgifterna för en bostad. Bostadsbidraget betalas till den make som har rätt till bostadsbidrag. Om båda makarna har rätt till bostadsbidrag, betalas det till hälften till var och en av dem.

I lagen om bostadsbidrag för pensionstagare finns bestämmelser där begreppet sambo inverkar på t.ex. boendeutgifter som ska beaktas (5 och 9 §), självriskandelen för boendeutgifterna (11 §), beräkandet av årsinkomst (12 §), förmögenhet som ska beaktas (13 §), prioriterade

inkomster som ska beaktas (14 §), fastställandet av gemensamt bostadsbidrag (16 §), justering av bostadsbidraget (17 §) och avbrytande av bostadsbidraget på grund av fängelsestraff (27 §).

När det gäller bostadsbidrag för pensionstagare är makarnas inkomst- och förmögenhetsgränser förhållandevis strängare än för en person. När personer av samma kön betraktas som sambor kan detta därmed sänka beloppet av det bostadsbidrag för pensionstagare som betalas till en person.

Lagen om allmänt bostadsbidrag

Definitionen av begreppet sambor finns i 5 §, enligt vilken det med sambor avses en kvinna och en man som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Det föreslås att paragrafen ändras så att det med sambor avses två personer som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Allmänt bostadsbidrag beviljas per hushåll. Enligt 4 § i lagen om allmänt bostadsbidrag hör de som varaktigt bor i samma bostad till samma hushåll, om inte besittningen av en del av bostaden grundar sig på ett separat hyresavtal eller personen genom vårdavtal på grund av sjukdom eller skada har placerats i hushållet för att där få vård. Till samma hushåll anses dock alltid höra äkta makar eller sambor, deras minderåriga barn samt släktingar i rakt upp- eller nedstigande led som bor i samma bostad. Därmed kan sambor inte ha separata hushåll trots att de har separata hyresavtal. I och med att definitionen av samboförhållande ändras anses de personer som lever i samboförhållande och bor i samma bostad alltid höra till samma hushåll, oberoende av kön och hyresavtal.

Lagen om utkomststöd

Enligt 3 § i lagen om utkomststöd avses med familj i gemensamt hushåll boende föräldrar, en förälders minderåriga barn och adoptivbarn, äkta makar samt en man och en kvinna som lever i äktenskapsliknande förhållanden. Då utkomststöd beviljas betraktas alla familjemedlemmar som mottagare av utkomststödet räknat från den dag stödet utbetalas. Vid beviljandet av utkomststöd beaktas som inkomster ifrågavarande persons och familjemedlemmarnas disponibla inkomster. Familjemedlemmarna har också anmälningsskyldighet i fråga om uppgifter som inverkar på utkomststödet.

Det föreslås att 3 § i lagen om utkomststöd ändras så att det med familj också avses personer av samma kön som bor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

3 Propositionens konsekvenser

En bedömning av konsekvenserna av ändringen av äktenskapslagen gjordes av riksdagen i samband med att lagen antogs. I denna proposition bedöms konsekvenserna för genomförandet av de lagändringar som föreslås i propositionen.

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har konsekvenser för den offentliga ekonomin.

Genomförandet av de ändringar som de föreslagna lagändringarna innebär beräknas medföra tilläggskostnader av engångsnatur i Folkpensionsanstaltens förvaltningsutgifter med cirka 136 000 euro, vilka har beaktats i budgetpropositionen för 2017.

Föräldradagpenningen enligt sjukförsäkringslagen finansieras genom den arbetsinkomstförsäkring som ingår i sjukförsäkringen. Den inkomstrelaterade dagpenningarna finansieras genom arbetsgivarnas sjukförsäkringspremier och de försäkrades, d.v.s. löntagarnas och företagarnas, dagpenningspremier. Staten finansierar 0,1 % av den inkomstrelaterade föräldradagpenningen. Dagpenningar som betalas med minimibelopp finansieras med statliga medel, med undantag av sådana inkomstrelaterade dagpenningar som betalas med minimibelopp på grund av samordning. Dessa dagpenningar finansieras genom sjukförsäkringspremier och dagpenningspremier. Finansieringsandelarna för den inkomstrelaterade föräldradagpenningen var 2015 följande: arbetsgivarna 71,6 %, löntagarna och företagarna 28,3 % och staten 0,1 %.

Förslaget att slopa registrering av partnerskap och adoption inom familjen bland förutsättningarna för rätten till föräldrapenning och faderskapspenning för kvinnliga par medför inte några extra kostnader när det gäller föräldradagpenningsutgifterna, eller så är de extra kostnaderna små. Konsekvenserna för statens finansieringsandel av utgifterna för föräldradagpenning är små. De övriga förslagen angående föräldradagpenningen ökar inte utgifterna för föräldradagpenningen.

Enligt Folkpensionsanstaltens uppskattning betalas för närvarande underhållsstöd för cirka 400 barn i familjer med ett kvinnligt par. Eftersom faderskapet för barnet i dessa fall inte har fastställts, betalas fullt underhållsstöd för barnet, dvs. 154,77 euro i månaden. Den föreslagna ändringen av 8 § i lagen om underhållsstöd beräknas minska utgifterna för underhållsstöd med cirka 0,74 miljoner per år. Utgifterna för underhållsstöd finansieras med statsmedel.

De kostnadseffekter som ändringen av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet medför framgår i situationer när en persons sambo av samma kön flyttar till eller från Finland. I sådana fall omfattas personen av den bosättningsbaserade sociala tryggheten och har rätt till sociala förmåner i enlighet med de förmånslagar som räknas upp i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet. De extra kostnader som utvidgningen av personkretsen medför är dock indirekta och små.

Av löntagarens inkomstrelaterade dagpenning i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa finansierar staten ett belopp som motsvarar grunddagpenningen och arbetslöshetskassan 5,5 procent. Resten av den inkomstrelaterade dagpenningen finansieras av arbetslöshetsförsäkringsfonden. Med avvikelse från huvudregeln finansierar staten inte förmåner som ska betalas för tilläggsdagar eller permitteringstid, utan arbetslöshetsförsäkringsfondens andel av dessa utgifter är 94,5 procent. Av utgifterna för företagares inkomstrelaterade dagpenning finansierar staten ett belopp som motsvarar grunddagpenningen. I dagpenningen för företagare ingår ingen andel från arbetslöshetsförsäkringsfonden, utan företagskassorna finansierar förtjänstdelen själva. Arbetslöshetsförsäkringsfondens andelar täcks huvudsakligen av intäkter från arbetsgivarens och arbetstagarens arbetslöshetsförsäkringspremier och arbetslöshetskassans andelar huvudsakligen av intäkter från medlemsavgifter.

Grunddagpenningen finansieras med statsmedel. Arbetslöshetsförsäkringsfonden redovisar dock genom förmedling av social- och hälsovårdsministeriet intäkten av löntagares influtna arbetslöshetsförsäkringspremie till Folkpensionsanstalten för finansiering av grunddagpenningen ett belopp, som i genomsnitt motsvarar beloppet av arbetstagares arbetslöshetsförsäkringspremie för arbetstagare som inte hör till arbetslöshetskassorna.

Arbetsmarknadsstödet finansieras i sin helhet med statsmedel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar, till hälften med statens medel och till hälften med medel från hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd, för den fortsatta arbetslöshetstiden efter betalningsperioden på 300 dagar till utgången av den betalningsperiod, under vilken arbets-

marknadsstöd har betalats till personen på grundval av arbetslöshet för sammanlagt 1 000 dagar, och för arbetslöshetstiden efter betalningsperioden på 1 000 dagar så att hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd svarar för 70 procent och staten för 30 procent av finansieringen av det arbetsmarknadsstöd som betalats för att trygga försörjningen för en arbetslös arbetssökande.

I fråga om utkomstskyddet för arbetslösa bedöms de ekonomiska konsekvenserna som små då antalet personer som är berättigade till barnförhöjning ökar. De extra kostnaderna beräknas uppgå till högst 0,5 miljoner euro per år. Den beräknade utgiftsökningen fördelar sig bland arbetslöshetsförmånerna på så sätt att andelen för den inkomstrelaterade dagpenningen är 0,21 miljoner euro, för grunddagpenningen 0,05 miljoner euro och för arbetsmarknadsstödet 0,24 miljoner euro per år.

Den fulla folkpensionen för den som är gift eller sambo är mindre än för den som betraktas som ensamboende. Ändringen av begreppet samboförhållande så att det blir könsneutralt ökar antalet samboförhållanden och minskar därmed beloppet för folkpension som ska betalas till personer som lever i sådana samboförhållanden. Pensionstagare med små inkomster har däremot rätt till garantipension, vars fulla belopp 2016 är 766,85 euro i månaden. Kostnaderna för folkpensionen kan därmed sjunka i någon mån och kostnaderna för garantipensionen på motsvarande sätt stiga en aning, men kostnadseffekterna bedöms som en helhet som små. En pensionstagare kan få barnförhöjning för en sambos barn som bor i samma hushåll, vilket i framtiden är möjligt också för sambor av samma kön. Kostnadseffekterna av ändringen bedöms vara små.

Det bedöms att ändringen av begreppet samboförhållande så att det blir könsneutralt i någon mån ökar antalet samboförhållanden, varmed utgifterna för bostadsbidrag till pensionstagare minskar i fråga om dem som lever i sådana samboförhållanden.

De övriga föreslagna lagändringarna bedöms inte ha några väsentliga konsekvenser för statens eller kommunernas ekonomi. Ändringen av begreppet samboförhållande så att det blir könsneutralt bedöms dock som helhet i någon mån minska förmånsutgifterna.

3.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I den lagstiftning som Folkpensionsanstalten verkställer inverkar äktenskap, registrerat partnerskap och samboförhållande mellan person av olika kön i dagsläget på grunderna för beviljande av förmåner och deras belopp. Till följd av de föreslagna lagändringarna och ändringarna i tillämpningspraxis måste ett eventuellt samboförhållande utredas oftare än tidigare och i nya situationer. Detta kräver ändringar i Folkpensionsanstaltens datasystem, beslutstexterna för förmåner, kundbrev, blanketter, webbtjänster och anvisningar samt en omfattande utbildning av personalen. Ändringarna uppskattas också medföra att förhållandena för förmånstagare måste utredas och justeringsbeslut fattas. De föreslagna ändringarna har motsvarande konsekvenser också för andra myndigheters och för arbetslöshetskassornas verksamhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2017. Före tidpunkten för ikraftträdandet måste myndigheterna i stor utsträckning informera om ändringarna både i offentligheten och i den utsträckning det är möjligt också direkt till de personer på vars ställning ändringarna bedöms ha inverkan.

3.3 Samhälleliga konsekvenser

Till följd av de föreslagna lagändringarna förbättras människors jämlikhet som mottagare av social trygghet, eftersom rätten till en förmån eller förmånens belopp mer sällan än tidigare är

beroende av könstillhörigheten för den som ansöker om en förmån. För sin del förtydligar detta socialskyddssystemet.

De ändringar som föreslås i bestämmelserna om föräldradagpenning och i lagen om underhållsstöd gör ställningen jämlikare för föräldrar som lever i olika slags familjer och deras barn.

De föreslagna lagändringarnas inverkan på människor är beroende av bestämmelserna i lagen i fråga och av människornas individuella livssituation. Till följd av ändringarna kan en person förlora rätten till en viss förmån eller så kan förmånens belopp sjunka. En person kan också få rätt till en ny förmån eller beloppet av hans eller hennes förmån kan stiga. Med tanke på medborgarnas rättsskydd är det väsentliga att myndigheterna omsorgsfullt fullgör sin informations- och rådgivningsskyldighet före lagändringarna träder i kraft och också efter ikraftträdandet.

Enligt arbetsavtalslagen har en arbetstagare rätt till ledighet från arbetet under sådana moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder som avses i sjukförsäkringslagen. De ändringar som föreslås i bestämmelserna om föräldradagpenning inverkar därmed i ringa mån på arbetsgivarnas organisering av arbetet och på de kostnader som detta medför.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten. Propositionen har behandlats vid delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Utlåtanden om propositionen har i samband med beredningen begärts av följande instanser: Adoptivfamiljer rf, Ålands landskapsregering, Äkta äktenskap rf, Akava ry, Finlands näringsliv rf, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Pensionsskyddsentralen, Förbundet för Särföräldrar rf, Finansinspektionen, Forum Externum ry, Folkpensionsanstalten, KT Kommunarbetsgivarna, barnombudsmannen, Centralförbundet för Barnskydd rf, jord- och skogsbruksministeriet, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Mannerheims Barnskyddsförbund rf, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Renbeteslagsföreningen, Sametinget, Sateenkaariperheet — Regnbågsfamiljer ry, Seta ry, inrikesministeriet, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands kommunförbund, Suomen porosaamelaiset ry, Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund rf, Nyfamiljerna i Finland rf, Företagarna i Finland rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, jämställdhetsombudsmannen, Institutet för hälsa och välfärd, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, arbets- och näringsministeriet, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation-TVY rf, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, finansministeriet, Förbundet för Ensamstående Föräldrar rf och diskrimineringsombudsmannen. Utlåtande lämnades dessutom av Adoptionsnämnden och nätverket för Stjärnfamiljer.

Största delen av remissinstanserna understöder de ändringar som föreslås i propositionen. I utlåtandena konstateras att den ändring genom vilken begreppet samboförhållande blir könsneutralt i lagstiftningen om social trygghet främjar jämlikheten och en klarare och mer konsekvent social trygghet.

Utöver de ändringar som föreslås i bestämmelserna om föräldradagpenning anser en del av remissinstanserna att även de andra förslag som arbetsgruppen som utvärderat föräldraledigheten för familjer av olika typer lagt fram (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:45) bör genomföras. Flera anser att det missförhållande som med det snaraste bör rättas till är att en far som ansvarar för vården av ett barn inte alls har rätt till föräldradagpenning, om han inte är eller har varit gift eller sambo med barnets mor.

Remissinstanserna lade fram olikriktade förslag i frågan huruvida föräldraledigheten ska utvecklas med betoning på t.ex. det juridiska föräldraskapet, ansvaret för vården av barnet och utvecklandet av anknytningen eller föräldrarnas möjlighet att göra flexibla och individuella val.

I utlåtandena konstateras det att de nuvarande bestämmelserna om föräldradagpenning utgör en komplicerad och terminologiskt inkonsekvent helhet som är svårtolkad och svårbegriplig. Folkpensionsanstalten och flera löntagarorganisationer och familjeorganisationer föreslår att systemet för föräldra- och familjeledighet ses över som helhet.

Äkta äktenskap rf anser att en bedömning av vilka konsekvenser en könsneutral äktenskapslag har för barn borde ha gjorts i samband med propositionen.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Sjukförsäkringslagen

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

4 §. Definitioner. I 1 punkten i paragrafen definieras familjemedlem. I sjukförsäkringslagen avses med familjemedlem den försäkrades make och den försäkrades eller makens barn under 18 år. Med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dvs. de är sambor. Paragrafens 1 punkt föreslås bli ändrad så att med makar också jämställs ett par av samma kön som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dvs. de är sambor.

9 kap. Föräldradagpenningar

1 §. Rätt till föräldradagpenning. I paragrafen föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldradagpenning.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om villkoren för försäkring. Enligt bestämmelsen har en försäkrad rätt till föräldradagpenning förutsatt att han eller hon har varit försäkrad i Finland enligt denna lag minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten eller före adoptionen av ett barn.

Enligt första bestämmelsen i 2 mom. har en far och en adoptivfar rätt till föräldradagpenning i en situation där förutsättningarna för försäkring enligt 1 mom. inte uppfylls i fråga om barnets mor och modern därmed inte har rätt till föräldradagpenning. Termen boendevillkor som används i bestämmelsen är felaktig. Den korrekta termen är förutsättning för försäkring. Den första bestämmelsen i 2 mom. är onödig, eftersom det enligt sjukförsäkringslagen inte är ett villkor för att barnets far och adoptivfar ska ha rätt till föräldradagpenning att barnets mor har rätt till föräldradagpenning. Till denna del föreslås att bestämmelsen ska strykas. I den andra bestämmelsen i 2 mom. föreskrivs om tidpunkten för när faderns föräldrapenningsperiod börjar i en situation där modern inte har rätt till föräldradagpenning eftersom förutsättningarna för försäkring inte uppfylls. Det föreslås att bestämmelsen flyttas till 9 kap. 10 § 1 mom. där det föreskrivs om föräldrapenningsperiod och när den börjar.

I 3 mom. föreskrivs om försäkrade på vilka bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas. Det föreslås att bestämmelsen överförs till 2 mom. i ändrad form.

I det nya 2 mom. föreslås att det föreskrivs om försäkrade på vilka bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas.

Enligt det gällande 3 mom. tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på en man som är gift med barnets mor och inte lever åtskils från henne på grund av söndring i äktenskapet. I det nya 2 mom. föreslås att det föreskrivs att bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas på en försäkrad som är gift med barnets mor och inte lever åtskils från henne på grund av söndring i äktenskapet. För närvarande föreskrivs det separat om registrerat partnerskap i 9 kap. 16 och 17 § i sjukförsäkringslagen. Enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap ska en bestämmelse om äktenskap i en lag tillämpas också på ett registrerat partnerskap, om inte något annat föreskrivs. Det föreslås att 9 kap. 16 och 17 § i sjukförsäkringslagen upphävs och att bestämmelserna om föräldradagpenning med stöd av 8 § i lagen om registrerat partnerskap

tillämpas också på en försäkrad som lever i ett registrerat partnerskap tillsammans med barnets mor och inte bor åtskild från henne på grund av söndring. Därmed tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på en försäkrad som är gift med barnets mor eller lever i registrerat partnerskap med henne och inte bor åtskild från henne på grund av söndring.

Enligt det gällande 3 mom. tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med barnets mor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dvs. är sambo med barnets mor. Eftersom också samboendebegreppet blir könsneutralt till följd av den könsneutrala äktenskapslagen ska bestämmelserna om föräldradagpenning i fortsättningen tillämpas på en manlig eller kvinnlig sambo till barnets biologiska mor. Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas dock inte heller i framtiden på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med en adoptivförälder i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dvs. är sambo med adoptivföräldern.

Med stöd av det nya 2 mom. tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på moderns make av manligt eller kvinnligt kön eller registrerade partner samt på en sambo av manligt eller kvinnligt kön till barnets biologiska mor. På samma sätt som för närvarande tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på barnets juridiska far, dvs. den biologiska fadern eller adoptivfadern, när han uppfyller villkoren.

I det nya 2 mom. föreslås dessutom en preciserande bestämmelse om adoption. När bestämmelserna om föräldradagpenning vid adoption tillämpas på en adoptivförälder och dennes make eller registrerade partner ska det som föreskrivs i bestämmelserna om föräldrapenning och faderskapspenning för adoptivföräldrar beaktas.

I det nya 3 mom. föreslås att det föreskrivs om de bestämmelser om fäder i sjukförsäkringslagen som också tillämpas på en sådan annan försäkrad som avses i 2 mom.

I sjukförsäkringslagen avses med barnets mor barnets juridiska mor, dvs. biologiska mor eller adoptivmor. Ett barn kan ha två juridiska mödrar som lever eller har levt med varandra i ett registrerat partnerskap eller efter det att ändringen av äktenskapslagen trätt i kraft i äktenskap. För deras del måste det avgöras hur bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen ska tillämpas. Det kan vara fråga om en biologisk mor och en adoptivmor som har adopterat sin registrerade partners eller makas barn. I det nya 3 mom. föreslås att det föreskrivs att i ett sådant fall avses i sjukförsäkringslagen med barnets mor barnets biologiska mor. Det kan också vara fråga om två adoptivmödrar. I det fallet tillämpas det föreslagna 9 kap. 11 § 3 mom.

7 §. Faderskapspenningssperiod. I paragrafen föreskrivs om faderskapspenningssperioden. I 1 mom. görs en teknisk ändring av ordalydelsen.

8 §. Föräldrapenning. I paragrafen föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldrapenning. I första bestämmelsen i 1 mom. föreslås det att uttrycket ”omedelbart efter moderskapspenningssperioden”, som gäller tidpunkten för när föräldrapenningssperioden börjar, stryks. I 9 kap. 10 § 1 mom. föreskrivs om föräldrapenningssperioden och tidpunkten för dess inledande och där finns motsvarande uttryck. Ändringen är teknisk. Dessutom ändras hänvisningen i 1 mom. till det föreslagna 9 kap. 1 § 2 mom.

10 §. Föräldrapenningssperiod. Paragrafen innehåller bestämmelser om föräldrapenningssperioden. I 1 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken faderns föräldrapenningssperiod börjar 75 dagar efter barnets faktiska födelsedatum om modern på grund av att förutsättningarna för försäkring inte uppfylls inte har rätt till föräldradagpenning. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 9 kap. 1 § 2 mom.

11 §. Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar. I paragrafen föreskrivs om adoptivföräldrars rätt till föräldra- och faderskapspenning. Det föreslås att paragrafen ändras helt.

I det gällande 1 mom. föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar vid adoption inom familjen. Enligt bestämmelsen har en försäkrad rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar som har adopterat ett högst ett år gammalt barn och är gift med föräldern eller adoptivföräldern till det barn som ska adopteras eller som utan att ingå äktenskap lever i gemensamt hushåll med denna förälder. Det föreslås att bestämmelsen om den försäkrades rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar vid adoption inom familjen slopas i 1 mom. Bestämmelser om den försäkrades rätt till föräldrapenning på grund av adoption inom familjen föreslås i den nya 12 a §. Därmed har en försäkrad med stöd av 11 § 1 mom. inte rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar när den försäkrade har adopterat ett barn och är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder. I bestämmelsen stryks dessutom uttrycket ”utan att ingå äktenskap lever i gemensamt hushåll”, eftersom en sambo inte kan adoptera sin sambos barn.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har endera adoptivföräldern eller hans eller hennes make i enlighet med vad de kommer överens sinsemellan. Förutsättningen är att adoptivföräldern och adoptivförälderns make inte bor åtskilda på grund av söndring. Bestämmelsen gäller också adoptivförälderns registrerade partner.

I övrigt motsvarar paragrafens 1 mom. det gällande 1 mom.

I det gällande 2 mom. föreskrivs om en adoptivfars rätt till faderskapspenning. En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 9 kap. 6 och 7 §. Paragrafens 2 mom. motsvarar det gällande 2 mom.

Efter ikraftträdandet av ändringen av äktenskapslagen har ett gift par av samma kön möjlighet att i enlighet med adoptionslagen adoptera ett barn tillsammans. Enligt det gällande 2 mom. har båda makarna i ett manligt par då rätt till faderskapspenning. En jämlik behandling av kvinnliga par, manliga par och par av olika kön kräver att adoptivföräldrar som adopterar tillsammans har samma rätt till faderskapspenning eller motsvarande förmån. Utgångspunkten för systemet med föräldradagpenning är dessutom att för samma barn har endast en förälder i familjen rätt till faderskapspenning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att om två adoptivfäder eller adoptivmödrar tillsammans har adopterat ett barn, har endast den ena adoptivföräldern i enlighet med föräldrarnas överenskommelse rätt till faderskapspenning. Faderskapspenningsperioden kan inte delas mellan adoptivföräldrarna.

Om ett barn har två adoptivföräldrar av samma kön och de skiljer sig eller bor åtskilda på grund av söndring måste det avgöras vem av adoptivföräldrarna som har rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. I 3 mom. föreslås att det föreskrivs att i dessa situationer ska den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet ha rätt till föräldrapenningen. Svaret för barnets vård avgörs utifrån en helhetsbedömning. En försäkrad anses ansvara för barnets vård om barnet bor hos den försäkrade eller om den försäkrade i huvudsak ansvarar för barnets vård eller ordnandet av den samt för vården av barnet i vardagen.

I 3 mom. föreslås dessutom att det föreskrivs om de bestämmelser om fäder i sjukförsäkringslagen som också tillämpas på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

Paragrafens 4 mom. motsvarar det gällande 3 mom.

12 a §. Föräldra- och faderskapspenning vid adoption inom familjen. I 9 kap. föreslås en ny 12 a § med bestämmelser om rätten till föräldra- och faderskapspenning vid adoption inom familjen.

Bestämmelser om rätt till föräldrapenning och faderskapspenning vid adoption inom familjen finns för närvarande i fråga om makar i 9 kap. 11 § och i fråga om registrerade partner i 9 kap. 17 §. Den nya 12 a § gäller både makar och registrerade partner.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om att en försäkrad som har adopterat ett högst ett år gammalt barn och som är gift med adoptivbarnets förälder och inte bor åtskild från föräldern på grund av särboförhållande har rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning (*adoption inom familjen*). Bestämmelsen gäller också registrerade partner. Förutsättningen är att den försäkrade inte för samma barn har rätt till föräldrapenning eller föräldrapenning för adoptivföräldrar med stöd av andra bestämmelser i 9 kap., dvs. som make eller registrerad partner till barnets biologiska mor eller som make eller registrerad partner till barnets adoptivförälder. På den försäkrade och den försäkrades make tillämpas det som föreskrivs om föräldrapenning i 9 kap. 8—10 och 13 §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att en i 1 mom. avsedd adoptivfar inte är berättigad till faderskapspenning på grund av adoption inom familjen, om hans make eller registrerade partner redan har beviljats faderskapspenning för samma barn. Utgångspunkten i systemet med föräldradagpenning är att för samma barn har endast en förälder i familjen rätt till faderskapspenning.

I praktiken ska paragrafen tillämpas i en situation när barnets biologiska mor har överlåtit barnet för adoption och maken eller den registrerade partnern till barnets biologiska far har adopterat barnet.

13 §. Moderns sjukdom eller död under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. I paragrafen föreskrivs om rätten för barnets far till föräldrapenning om barnets mor blir sjuk eller dör under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden. Med stöd av det föreslagna 9 kap. 1 § 3 mom. tillämpas paragrafen också på en sådan försäkrad som avses i 9 kap. 1 § 2 mom. Med stöd av 2 mom. kan föräldrapenning också betalas till en annan försäkrad som ansvarar för barnets vård, om inte barnets far sköter barnet och inte har vårdnaden om det.

I 3 mom. föreskrivs om tillämpningen av paragrafen på adoptivmödrar och adoptivfäder. Ett barn kan dock också ha t.ex. två adoptivmödrar. Det föreslås att 3 mom. ändras så att paragrafen ska tillämpas på barnets adoptivföräldrar.

16 §. Föräldrapenning inom registrerat partnerskap. I paragrafen föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldrapenning i ett registrerat partnerskap. För närvarande har en försäkrad i ett registrerat partnerskap, som inte är barnets förälder, rätt till föräldrapenning om hans eller hennes partner får ett barn eller tar ett barn som är yngre än sju år i sin vård efter att partnerskapet har registrerats. Ett ytterligare villkor är att den försäkrade bor i samma hushåll som barnet och barnets förälder.

Det föreslås att paragrafen upphävs. I fortsättningen tillämpas bestämmelserna om äktenskap i sjukförsäkringslagen med stöd av 8 § i lagen om registrerat partnerskap också på registrerade partnerskap. Med stöd av det föreslagna 9 kap. 1 § 2 mom. tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på en make eller registrerad partner eller sambo av kvinnligt kön till barnets biologiska mor på samma grunder som på en make eller sambo av manligt kön till barnets biologiska mor. Registrering av partnerskapet eller äktenskap är inte ett villkor för rätten till föräldrapenning. Med stöd av det föreslagna 9 kap. 11 § 1 mom. har en adoptivförälders make av

manligt eller kvinnligt kön eller registrerade partner på samma grunder rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar vid adoption utom familjen.

17 §. *Adoption inom ett registrerat partnerskap.* I paragrafen föreskrivs om adoption inom familjen i ett registrerat partnerskap. För närvarande har en försäkrad i ett registrerat parförhållande som adopterar sin partners barn som inte är äldre än ett år rätt till föräldrapenning och faderskapspenning för adoptivföräldrar. När antalet föräldradagpenningssdagar räknas beaktas den föräldradagpenning som för vård av samma barn redan har beviljats den ena parten i det registrerade partnerskapet. Bestämmelsen är otydlig i fråga om på vilket sätt beaktandet ska göras.

Det föreslås att paragrafen upphävs. I fortsättningen tillämpas bestämmelserna om äktenskap i sjukförsäkringslagen med stöd av 8 § i lagen om registrerat partnerskap också på registrerade partnerskap. Med stöd av det föreslagna 9 kap. 1 § 2 mom. tillämpas bestämmelserna om föräldradagpenning på en maka, registrerad partner och sambo av kvinnligt kön till barnets biologiska mor. Detta gäller rätten för maken, den registrerade partnern eller sambon av kvinnligt kön till den biologiska modern både till föräldrapenning och till faderskapspenning. Rätten till faderskapspenning förutsätter inte längre adoption inom familjen. Registrering av partnerskapet eller äktenskap är inte ett villkor för föräldradagpenning.

I den föreslagna nya 12 a § föreskrivs om den försäkrades rätt till föräldra- och faderskapspenning vid adoption inom familjen. Paragrafen gäller oberoende av kön både en adoptivförälder som är gift och en adoptivförälder som lever i registrerat partnerskap. Därmed finns inte längre något behov av att särskilt föreskriva om adoption inom familjen i ett registrerat partnerskap.

1.2 Lagen om underhållsstöd

6 §. *Förutsättningar för erhållande av underhållsstöd.* Paragrafens 4 punkt föreslås bli ändrad så att rätten till underhållsstöd framgår av bestämmelsen i fråga om de situationer där barnet har fötts i ett äktenskap mellan makar av samma kön, i praktiken två kvinnor, varmed faderskapspresumtionen enligt 2 § 1 mom. i faderskapslagen inte tillämpas, faderskapet har inte erkänts och moderns maka har inte heller adopterat barnet. Syftet är att trygga barnets underhåll bl.a. under den tid som adoptionsprocessen för moderns maka pågår.

Paragrafens 6 punkt föreslås bli ändrad så att den motsvarar begreppen adoptivbarn och adoptivförälder som används i adoptionslagen.

8 §. *Hinder för erhållande av underhållsstöd.* I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. där de situationer utesluts som avses i 6 § 4 punkten i lagen om underhållsstöd, då barnet de facto har två underhållsskyldiga föräldrar. Därmed betalas underhållsstöd inte från och med den 1 mars 2017 enbart på grundval av att faderskapet inte har fastställts för ett barn som har två underhållsskyldiga föräldrar. I praktiken gäller den nya bestämmelsen närmast barn som lever i familjer med två föräldrar av kvinnligt kön.

1.3 Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet

2 a §. *Definitioner.* Paragrafens 9 punkt föreslås bli ändrad så att med makar jämställs oberoende av könstillhörighet två personer som lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

1.4 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 kap. Allmänna bestämmelser

7 §. *Samboförhållande och makar som bor åtskils.* Paragrafens 1 punkt föreslås bli ändrad. Den ändring av äktenskapslagen som gör det möjligt för personer av samma kön att ingå äktenskap träder i kraft den 1 mars 2017. På grund av ändringen av äktenskapsbegreppet är det befogat att också ändra det begrepp för samboförhållande som tillämpas i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa så att det blir könsneutralt. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad så att om två personer som inte är gifta med varandra fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden, tillämpas på dem vad som i lagen bestäms om makar. Begreppet samboförhållande förutsätter därmed inte längre att samboförhållandet består av en man och en kvinna, utan det kan också vara ett förhållande mellan personer av samma kön. Några andra förutsättningar för bildande av samboförhållande föreslås inte bli ändrade.

1.5 Folkpensionslagen

5 §. *Samboförhållande och åtskilt boende.* Det föreslås att paragrafen ändras så att det med samboförhållande i framtiden avses att två personer stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

1.6 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

4 §. *Samboförhållande och åtskilt boende.* Det föreslås att paragrafen ändras så att det med samboförhållande i framtiden avses att två personer stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

1.7 Lagen om allmänt bostadsbidrag

5 §. *Sambor.* Det föreslås att paragrafen ändras så att det med sambor avses två personer som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

1.8 Lagen om utkomststöd

3 §. *Familj.* Paragrafen föreslås bli ändrad så att det med familj också avses två personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Dessutom föreslås att det onödiga omnämmandet av adoptivbarn stryks i definitionen, eftersom omnämmandet av en förälders minderåriga barn också innefattar föräldrarnas minderåriga adoptivbarn.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2017.

Ändringarna i bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen tillämpas, om föräldradagpenning för samma barn, dvs. särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller faderskaps- eller föräldrapenning för adoptivföräldrar, ska betalas

första gången den 1 mars 2017 eller senare. De gällande bestämmelserna om föräldradagpenning innehåller inget om rätten för gifta par av samma kön att få föräldradagpenning. På grund av detta tillämpas ändringarna av bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen också på försäkrade av samma kön som har ingått äktenskap eller genom anmälan omvandlat sitt registrerade partnerskap till äktenskap den 1 mars 2017 eller senare.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 9 kap. 16 och 17 §, sådana de lyder 9 kap. 16 § i lag 1342/2006 och 9 kap. 17 § i lag 678/2014,
ändras 1 kap. 4 § 1 punkten samt 9 kap. 1 § 2 och 3 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 10 § 1 mom., 11 § och 13 § 3 mom.,
av dem 9 kap. 1 § 2 och 3 mom., 11 § och 13 § 3 mom. sådana de lyder i lag 678/2014 samt 7 § 1 mom. och 10 § 1 mom. sådana de lyder i lag 903/2012, samt
fogas till 9 kap. en ny 12 a § som följer:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *familjemedlem* den försäkrades make och den försäkrades eller makens barn under 18 år; med makar jämställs två personer som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

9 kap.

Föräldradagpenningar

1 §

Rätt till föräldradagpenning

Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas på en far eller en annan försäkrad som är gift med barnets mor och inte lever åtskils från henne på grund av söndring i äktenskapet. Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas dessutom på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med barnets mor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dock inte på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med en adoptivförälder i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Bestämmelser om föräldradagpenning för en adoptivförälder och dennes make finns i 11, 12 och 12 a §.

Vad som i denna lag föreskrivs om en far tillämpas också på en försäkrad som med stöd av 2 mom. omfattas av bestämmelserna om föräldradagpenning. Om barnet har en biologisk mor

och en adoptivmor som är eller har varit gifta med varandra, avses med barnets mor i denna lag barnets biologiska mor.

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att den under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas för högst 18 vardagar sammanlagt. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

8 §

Föräldrapenning

Enligt överenskommelse mellan föräldrarna har barnets mor eller far rätt till föräldrapenning. Om modern inte deltar i vården av barnet har fadern när han ansvarar för vården av barnet, med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 § 2 mom., rätt till föräldrapenning, även om modern och fadern inte längre lever i gemensamt hushåll.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. Om modern på grund av att förutsättningarna för försäkring enligt 1 § 1 mom. inte uppfylls inte har rätt till föräldradagpenning, börjar faderns föräldrapenningsperiod löpa 75 vardagar efter den dag barnet har fötts.

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn under sju år i avsikt att adoptera barnet, förutsatt att den försäkrade deltar i vården av barnet och inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har enligt överenskommelse endera adoptivföräldern eller en försäkrad som är gift med adoptivföräldern och som inte lever åtskils från denna på grund av söndring i äktenskapet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en försäkrad som har adopterat ett barn och som är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder.

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

Om två adoptivfäder eller adoptivmödrar som är berättigade till föräldrapenning för adoptivföräldrar tillsammans har adopterat ett barn, har den ena adoptivföräldern med avvikelse från 2 mom. rätt till faderskapspenning i enlighet med föräldrarnas överenskommelse. Om två adoptivfäder eller två adoptivmödrar inte längre är gifta med varandra eller på grund av söndring

lever åtskils, har den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. Det som föreskrivs om fäder i 6 och 7 § samt i 11 kap. 9 § tillämpas också på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (22/2012). Vid internationell adoption förutsätter erhållande av föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av adoptionsnämnden som avses i 41 § i adoptionslagen.

12 a §

Föräldra- och faderskapspenning vid adoption inom familjen

Trots det som föreskrivs i 11 § 1 mom. har en försäkrad som har adopterat ett högst ett år gammalt barn och som är gift med adoptivbarnets förälder och inte bor åtskils från föräldern på grund av söntring rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning förutsatt att den försäkrade inte för samma barn har rätt till föräldrapenning eller föräldrapenning för adoptivföräldrar med stöd av andra bestämmelser i detta kapitel. På föräldrapenning vid adoption inom familjen tillämpas vad som i 8—10 och 13 § föreskrivs om föräldrapenning.

Trots det som föreskrivs i 11 § 2 mom. har en försäkrad som avses i 1 mom. inte rätt till faderskapspenning om dennes make har beviljats faderskapspenning för samma barn.

13 §

Moderns sjukdom eller död under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden

Vad som i denna paragraf föreskrivs om mödrar och fäder tillämpas även på adoptivföräldrar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 kap. tillämpas på föräldradagpenning när den första dagen under vilken föräldradagpenning betalas för samma barn infaller efter lagens ikraftträdande eller när två försäkrade av samma kön har ingått äktenskap eller genom anmälan omvandlat sitt registrerade partnerskap till äktenskap efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 6 och 8 § i lagen om underhållsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om underhållsstöd (580/2008) 6 § 4 och 6 punkten och
fogas till 8 § ett nytt 3 mom. som följer:

6 §

Förutsättningar för erhållande av underhållsstöd

Ett barn har rätt till underhållsstöd, om

4) barnet inte på det sätt som avses i 2 § 1 mom. i faderskapslagen (11/2015) har fötts under äktenskapet och faderskapet till barnet inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut,

6) en adoptivförälder ensam har adopterat ett barn och barnet inte är barn eller adoptivbarn till adoptivförälderns make eller barn till någon som adoptivföräldern lever med under äktenskapsliknande förhållanden.

8 §

Hinder för erhållande av underhållsstöd

Trots det som föreskrivs i 6 § har ett barn inte rätt till underhållsstöd enligt 6 § 4 punkten om barnet har två underhållsskyldiga föräldrar.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 2 a § 9 punkten, sådan den lyder i lag 1001/2008, som följer:

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *familjemedlem* en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs två personer som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag

om ändring av 1 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 7 § 1 punkten som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

7 §

Samboförhållande och makar som bor åtskils

När äktenskap påverkar erhållandet av en förmån eller dess belopp eller inverkar på något annat sätt iakttas följande:

1) om två personer som inte är gifta med varandra fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden, tillämpas på dem vad som i lagen föreskrivs om makar, och

Denna lag träder i kraft den

20 .

5.

Lag

om ändring av 5 § i folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen (568/2007) 5 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1151/2007,
som följer:

5 §

Samboförhållande och åtskilt boende

Med *samboförhållande* avses i denna lag att två personer som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra ska inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda och inte har gemensamt hushåll.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 4 § som följer:

4 §

Samboförhållande och åtskilt boende

Med *samboförhållande* avses i denna lag att två personer som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra ska inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda till följd av offentlig institutionsvård enligt 7 § eller av någon annan orsak och som inte har gemensamt hushåll.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 5 § som följer:

5 §

Sambor

Med sambor avses i denna lag två personer som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den

20 .

8.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 3 § 1 mom. som följer:

3 §

Familj

I denna lag avses med familj i gemensamt hushåll boende föräldrar, en förälders minderåriga barn, äkta makar samt två personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 november 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 9 kap. 16 och 17 §, sådana de lyder 9 kap. 16 § i lag 1342/2006 och 9 kap. 17 § i lag 678/2014,
ändras 1 kap. 4 § 1 punkten samt 9 kap. 1 § 2 och 3 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 10 § 1 mom., 11 § och 13 § 3 mom.,
av dem 9 kap. 1 § 2 och 3 mom., 11 § och 13 § 3 mom. sådana de lyder i lag 678/2014 samt 7 § 1 mom. och 10 § 1 mom. sådana de lyder i lag 903/2012, samt
fogas till 9 kap. en ny 12 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

Lagens syfte och tillämpningsområde

4 §

4 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med
1) *familjemedlem* den försäkrades make och den försäkrades eller makens barn under 18 år; med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

I denna lag avses med
1) *familjemedlem* den försäkrades make och den försäkrades eller makens barn under 18 år; med makar jämställs *två personer* som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

9 kap.

9 kap.

Föräldradagpenningar

Föräldradagpenningar

1 §

1 §

Rätt till föräldradagpenning

Rätt till föräldradagpenning

En far och en adoptivfar har rätt till föräldradagpenning och faderskapspenning även om modern inte har rätt till föräldradagpenning på grund av att boendevillkoret inte har

Gällande lydelse

uppfyllts. Faderns föräldrapenningsperiod börjar då 75 vardagar efter barnets faktiska födelsedatum.

Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas på en far eller adoptivfar som är gift med barnets mor och inte lever åtskild från henne på grund av söndring i äktenskapet. Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas dessutom på en försäkrad som *utan att ingå äktenskap* fortlöpande lever tillsammans med barnets mor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dock inte på en försäkrad som *utan att ingå äktenskap* fortlöpande lever tillsammans med en adoptivförälder i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas faderskapspenning sammanlagt för högst 18 vardagar. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas på en far eller *en annan försäkrad* som är gift med barnets mor och inte lever åtskild från henne på grund av söndring i äktenskapet. Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas dessutom på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med barnets mor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, dock inte på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med en adoptivförälder i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. *Bestämmelser om föräldradagpenning för en adoptivförälder och dennes make finns i 11, 12 och 12 a §.*

Vad som i denna lag föreskrivs om en far tillämpas också på en försäkrad som med stöd av 2 mom. omfattas av bestämmelserna om föräldradagpenning. Om barnet har en biologisk mor och en adoptivmor som är eller har varit gifta med varandra, avses med barnets mor i denna lag barnets biologiska mor.

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att *den under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas för högst 18 vardagar sammanlagt*. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

Gällande lydelse

8 §

Föräldrapenning

Enligt överenskommelse mellan föräldrarna har barnets moder eller fader rätt till föräldrapenning *omedelbart efter moderskapspenningsperioden*. Om modern inte deltar i vården av barnet har fadern när han ansvarar för vården av barnet, med avvikelse från vad som bestäms i 1 § 3 mom., rätt till föräldrapenning, även om modern och fadern inte längre lever i gemensamt hushåll.

Föreslagen lydelse

8 §

Föräldrapenning

Enligt överenskommelse mellan föräldrarna har barnets *mor* eller *far* rätt till föräldrapenning. Om modern inte deltar i vården av barnet har fadern när han ansvarar för vården av barnet, med avvikelse från vad som *föreskrivs i 1 § 2 mom.*, rätt till föräldrapenning, även om modern och fadern inte längre lever i gemensamt hushåll.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. *Om modern på grund av att förutsättningarna för försäkring enligt 1 § 1 mom. inte uppfylls inte har rätt till föräldradagpenning, börjar faderns föräldrapenningsperiod löpa 75 vardagar efter den dag barnet har fötts.*

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn under sju år i avsikt att adoptera barnet, förutsatt att den försäkrade deltar i vården av barnet och inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en försäkrad som har adopterat ett barn över ett år och är gift med föräldern eller adoptivföräldern till det barn som ska adopteras *eller som utan att ingå äktenskap lever i gemensamt hushåll med denna förälder.*

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn under sju år i avsikt att adoptera barnet, förutsatt att den försäkrade deltar i vården av barnet och inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. *Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har enligt överenskommelse endera adoptivföräldern eller en försäkrad som är gift med adoptivföräldern och som inte lever åtskild från denna på grund av söndring i äktenskapet.* Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en

Gällande lydelse

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (22/2012). Vid internationell adoption förutsätter erhållande av föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av adoptionsnämnden som avses i 41 § i adoptionslagen.

Föreslagen lydelse

försäkrad som har adopterat *ett barn* och som är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder.

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

Om två adoptivfäder eller adoptivmödrar som är berättigade till föräldrapenning för adoptivföräldrar tillsammans har adopterat ett barn, har den ena adoptivföräldern med avvikelse från 2 mom. rätt till faderskapspenning i enlighet med föräldrarnas överenskommelse. Om två adoptivfäder eller två adoptivmödrar inte längre är gifta med varandra eller på grund av söndring lever åtskils, har den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. Det som föreskrivs om fäder i 6 och 7 § samt i 11 kap. 9 § tillämpas också på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (22/2012). Vid internationell adoption förutsätter erhållande av föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av adoptionsnämnden som avses i 41 § i adoptionslagen.

12 a §

Föräldra- och faderskapspenning vid adoption inom familjen

Trots det som föreskrivs i 11 § 1 mom. har en försäkrad som har adopterat ett högst ett år gammalt barn och som är gift med adoptivbarnets förälder och inte bor åtskils från föräldern på grund av söndring rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning förutsatt att den försäkrade inte för samma barn har rätt till föräldrapenning eller föräldrapenning för adoptivföräldrar med stöd av andra bestämmelser i detta kapitel. På föräldrapenning vid adoption inom familjen tillämpas vad som i 8–10 och 13 § före-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

skrivs om föräldrapenning.

Trots det som föreskrivs i 11 § 2 mom. har en försäkrad som avses i 1 mom. inte rätt till faderskapspenning om dennes make har beviljats faderskapspenning för samma barn.

13 §

13 §

Moderns sjukdom eller död under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden

Moderns sjukdom eller död under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden

Vad som i denna paragraf bestäms om mödrar och fäder tillämpas även på adoptivmödrar och adoptivfäder.

Vad som i denna paragraf *föreskrivs* om mödrar och fäder tillämpas även på *adoptivförelldrar*.

16 §

Föräldrapenning inom registrerat partnerskap

(upphävs)

Vad som bestäms om föräldrapenning i 1 § 3 mom., 8—10 och 13 § tillämpas också på försäkrade vars partnerskap har registrerats på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap (950/2001). En försäkrad som inte är förälder till barnet har rätt till föräldrapenning förutsatt att

1) den ena parten får ett barn eller tar ett barn som är yngre än sju år i sin vård efter att partnerskapet registrerats och

2) den försäkrade bor i samma hushåll som barnet och barnets förälder.

17 §

Adoption inom ett registrerat partnerskap

(upphävs)

Bestämmelserna om faderskaps- och föräldrapenning för adoptivförelldrar i 11 och 12 § eller någon annanstans i detta kapitel tillämpas även på en partner i ett sådant registrerat partnerskap som avses i 16 § när hon eller han adopterar sin partners barn som inte är äldre än ett år. När antalet föräldradagpenningssdagar räknas enligt 7 och 12 § beaktas den föräldradagpenning som redan har beviljats den ena parten i parförhållandet för vård av samma barn, dock så att det totala antalet dagar under vilka föräldradagpenning betalas

Gällande lydelse

till parterna i parförhållandet alltid utgör minst 200 vardagar. Om den ena parten i parförhållandet har beviljats moderskapspenning beviljas föräldrapenning dock alltid för högst 158 vardagar, varvid adoptivförälderns rätt till föräldrapenning börjar gälla när moderskapspenningen upphör.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 kap. tillämpas på föräldradagpenning när den första dagen under vilken föräldradagpenning betalas för samma barn infaller efter lagens ikraftträdande eller när två försäkrade av samma kön har ingått äktenskap eller genom anmälan omvandlat sitt registrerade partnerskap till äktenskap efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av 6 och 8 § i lagen om underhållsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om underhållsstöd (580/2008) 6 § 4 och 6 punkten och
fogas till 8 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

Förutsättningar för erhållande av underhållsstöd

Ett barn har rätt till underhållsstöd, om

4) faderskapet beträffande ett barn utom äktenskap inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut,

6) en adoptant ensam adopterat ett barn och barnet inte är barn eller adoptivbarn till adoptantens make eller barn till någon som adoptanten lever med under äktenskapsliknande förhållanden.

8 §

Hinder för erhållande av underhållsstöd

Ett barn har inte rätt till underhållsstöd, om
1) barnet bor hos den underhållsskyldige eller den av sina föräldrar som avses i 6 § 2, 3 eller 5 punkten,

2) den underhållsskyldige eller den av barnets föräldrar som avses i 6 § 2, 3 eller 5 punkten är död, eller

3) barnet förmår försörja sig självt.

Barnet anses kunna försörja sig självt om

Föreslagen lydelse

6 §

Förutsättningar för erhållande av underhållsstöd

Ett barn har rätt till underhållsstöd, om

4) barnet inte på det sätt som avses i 2 § 1 mom. i faderskapslagen (11/2015) har fötts under äktenskapet och faderskapet till barnet inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut,

6) en adoptivförälder ensam har adopterat ett barn och barnet inte är barn eller adoptivbarn till adoptivförälderns make eller barn till någon som adoptivföräldern lever med under äktenskapsliknande förhållanden.

8 §

Hinder för erhållande av underhållsstöd

RP 232/2016 rd

Gällande lydelse

barnets regelbundna förvärvs- eller kapitalinkomster uppgår till minst 700 euro i månaden eller, om barnet bor självständigt, till minst 1 000 euro i månaden.

Föreslagen lydelse

Trots det som föreskrivs i 6 § har ett barn inte rätt till underhållsstöd enligt 6 § 4 punkten om barnet har två underhållsskyldiga föräldrar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 2 a § 9 punkten, sådan den lyder i lag 1001/2008, som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *familjemedlem* en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs en kvinna och en man som fortlöpande lever *tillsammans* i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

Föreslagen lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *familjemedlem* en persons make och personens eller makens barn som inte har fyllt 18 år; med makar jämställs *två personer* som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden,

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag

om ändring av 1 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 7 § 1 punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

7 §

7 §

Samboförhållande och makar som bor åtskils

Samboförhållande och makar som bor åtskils

När äktenskap påverkar erhållandet av en förmån eller dess belopp eller inverkar på något annat sätt iakttas följande:

När äktenskap påverkar erhållandet av en förmån eller dess belopp eller inverkar på något annat sätt iakttas följande:

1) om en man och en kvinna som inte är gifta med varandra fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden, tillämpas på dem vad som i lagen bestäms om makar, och

1) om *två personer* som inte är gifta med varandra fortgående lever i ett samboförhållande, det vill säga i gemensamt hushåll och även i övrigt under äktenskapsliknande förhållanden, tillämpas på dem vad som i lagen *föreskrivs* om makar, och

Denna lag träder i kraft den

20 .

5.

Lag

om ändring av 5 § i folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen (568/2007) 5 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1151/2007,
som följer:

Gällande lydelse

5 §

Samboförhållande och åtskilt boende

Med *samboförhållande* avses i denna lag att en man och en kvinna som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra ska inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda och inte har gemensamt hushåll.

Föreslagen lydelse

5 §

Samboförhållande och åtskilt boende

Med *samboförhållande* avses i denna lag att *två personer* som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra ska inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda och inte har gemensamt hushåll.

Denna lag träder i kraft den

20 .

6.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 4 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Samboförhållande och åtskilt boende

Samboförhållande och åtskilt boende

Med *samboförhållande* avses i denna lag att en man och en kvinna som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra skall inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda till följd av offentlig institutionsvård enligt 7 § eller av någon annan orsak och som inte har gemensamt hushåll.

Med *samboförhållande* avses i denna lag att *två personer* som inte är gifta med varandra stadigvarande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

De bestämmelser i denna lag som gäller personer som är gifta med varandra ska inte tillämpas på makar som stadigvarande bor åtskilda till följd av offentlig institutionsvård enligt 7 § eller av någon annan orsak och som inte har gemensamt hushåll.

Denna lag träder i kraft den

20 .

7.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 5 § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Sambor

Med sambor avses i denna lag en kvinna och en man som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Föreslagen lydelse

5 §

Sambor

Med sambor avses i denna lag *två personer* som lever i ett samboförhållande, det vill säga fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den

20 .

8.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 3 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Familj

I denna lag avses med familj i gemensamt hushåll boende föräldrar, en förälders minderåriga barn *och adoptivbarn*, äkta makar samt en man och en kvinna som lever i äktenskapsliknande förhållanden.

Föreslagen lydelse

3 §

Familj

I denna lag avses med familj i gemensamt hushåll boende föräldrar, en förälders minderåriga barn, äkta makar samt *två personer* som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

Denna lag träder i kraft den

20 .